

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ENSURING EMPLOYMENT IN THE AGRARIAN SECTOR

Стаття присвячена питанням зайнятості в аграрній сфері України. Проаналізовано соціально-економічне становище сільських територій як основного постачальника трудових ресурсів для аграрних підприємств. Розглянуто вплив на зайнятість агрохолдингації сільськогосподарських виробників, витіснення трудомістких видів аграрної продукції, перехід на моно виробництво та використання надпотужної вузькопрофільної техніки. Обґрунтовано основні напрями вирішення проблем зайнятості населення в аграрній сфері.

Ключові слова: зайнятість, ринок праці, чисельність населення, аграрна сфера економіки, структура зайнятих, рівень безробіття.

Стаття посвящена вопросам занятости в аграрной сфере Украины. Проанализированы социально-экономическое положение сельских территорий, как основного поставщика трудовых ресурсов аграрных предприятий. Рассмотрено влияние на занятость агрохолдингации сельскохозяйственных производителей, вытеснение

трудоемких видов аграрной продукции, переход на моно производство и использование сверхмощной узкопрофильной техники. Обоснованы основные направления решения проблем занятости населения в аграрной сфере.

Ключевые слова: занятость, рынок труда, численность населения, аграрная сфера экономики, структура занятых, уровень безработицы.

The article is devoted to issues of employment in the agrarian sector of Ukraine. The social and economic situation of rural territories as the main supplier of labour resources for agricultural enterprises is analysed. The influence on agroholding employment of agricultural producers, displacement of labour-intensive types of agrarian products, transition to mono production, and the use of super-power narrow-profile equipment are considered. The basic directions of the decision of problems of employment of the population in the agrarian sphere are substantiated.

Key words: employment, labour market, population, agrarian sphere of economy, structure of employed, unemployment rate.

УДК 331.5

Уривкова О.В.

аспірант

Інститут підготовки кадрів

державної служби зайнятості України

Постановка проблеми. Показники зайнятості та безробіття характеризують економічну ситуацію та визначають рівень розвитку економіки будь-якої країни. Найбільш наочним є саме показник рівня зайнятості, адже він визначає не тільки ступінь реалізації трудового потенціалу, а і соціальну спрямованість економічної політики держави, та є важливим фактором підвищення платоспроможності та добробуту.

Аграрна сфера України займає ключове місце в економіці держави. Через те, що більшість аграрних виробників провадять діяльність у сільській місцевості, вони забезпечують значну частину сільського населення роботою. За даними Державної служби статистики України рівень зайнятості сільського населення віком 15–70 років знизився з 63,4% у 2013 р. до 55,9% у 2014, 55,1% у 2015 р. та 54,9% у 2016 р. Чисельність безробітних (за методологією Міжнародної організації праці), які проживають у сільській місцевості, у 2014 році збільшилася з 7,3% у 2013 році до 9,5% у 2014 та 9,7% у 2016 р. Відсутність альтернативної зайнятості, орієнтація аграрних підприємств на виробництво продукції з низькими трудовитратами призвели до катастрофічної ситуації із зайнятістю у сільській місцевості, наслідками є зuboжіння селян та зростання соціальної напруги. Тому проблема зайнятості в аграрній сфері є актуальною та практично значущою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми, що стосуються забезпечення зайнятості населення насамперед в аграрній сфері економіки, знаходять широке відображення в еконо-

мічній літературі. Значний вклад у вивчення цих питань зробили такі вітчизняні вчені: С. Бандур, О. Бугуцький, М. Долішній, М. Жибак, В. Завалевська, М. Коротеєв, Є. Ланченко, В. Онікієнко, М. Півторак, П. Саблук та інші [2, 9, с. 81–86; 12, 13]. Дослідженню зайнятості сільського населення, його відтворення присвячені роботи таких вчених, як: А. Бабенко, А. Баланда, О. Булавка, К. Якуба, І. Кирпа, А. Колот, Г. Купалова, Е. Лібанова, І. Лукинов, В. Онищенко, Л. Ткаченко, В. Трубін та інших [4, с. 300–318]. Питання економічного та соціального розвитку сільських територій досліджені у працях таких вчених, як: Д. Богиня, В. Дієсперов, О. Попова, І. Прокопа, І. Топіха, та ін. [3, с. 56–66; 6]. Також проблема зайнятості в аграрній сфері відображена в нормативних документах [15]. Дослідженню проблем органічного землеробства присвячені праці таких вітчизняних науковців: В. Артиша, Н. Бородачевої, О. Варченко, В. Вовк, Т. Дудар, Т. Зайчук, М. Кобець, О. Рудницької, І. Ткачук, Т. Чайки, М. Шикили та ін. [1, с. 93–96; 7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на значні наукові доробки у дослідженні проблем зайнятості населення в аграрній сфері, на даний час шляхи їх вирішення залишаються недостатньо розробленими в теоретичному і в практичному розрізі.

Метою дослідження є обґрунтування напрямів вирішення проблеми зайнятості в аграрній сфері. Виходячи з мети дослідження було поставлено такі його завдання:

- дослідити стан зайнятості в аграрній сфері;

- обґрунтувати напрями вирішення проблеми зайнятості в аграрній сфері;

Виклад основного матеріалу дослідження.

За даними державної служби статистики рівень безробіття тримається на досить низькому рівні – 7–9%, проте, за розрахунками фахівців Інституту економіки та прогнозування НАН України, цей показник наближується до 20% [5, с. 8–19]. На тлі скорочення зайнятості в масштабах всієї економіки України скорочується зайнятість і в аграрній сфері. Негативні тенденції у зменшенні чисельності зайнятих в аграрній сфері обумовлені зменшенням кількості робочих місць, низьким рівнем доходів, міграційними процесами, переходом у «неформальний» сектор економіки, що у свою чергу є наслідками рівня розвитку самої галузі. Ступінь розвитку аграрної сфери нашої держави характеризують нижче наведені тенденції.

За даними Державної служби статистики, у 2016 р. порівняно з 2015 р. індекс сільськогосподарської продукції становив 106,1%, у т. ч. у сільськогосподарських підприємствах – 109,8%, у господарствах населення – 101,5%. Індекс продукції рослинництва порівняно із 2015 р. становив 109,7%, у т. ч. у сільськогосподарських підприємствах – 113,7%, у господарствах населення – 103,9%. У 2016 р. зібрано урожай зернових і зернобобових культур – 66,0 млн т, що на 9,7% (на 5,9 млн т) більше порівняно з 2015 р. Середня врожайність зерна становила 46,1 ц з 1 га (на 12,2% більше).

Урожай соняшнику (13,6 млн т) порівняно з 2015 р. збільшився на 21,7% насамперед за рахунок розширення площ збирання (на 17,6%) та середньої урожайності 22,4 ц з 1 га (на 3,7% більше).

Виробництво цукрових буряків для промислової переробки (13,9 млн т) збільшилося на 34,3% за рахунок як розширення площі збирання на 21,5%, так і зростання урожайності на 10,7% (зібрано по 482,4 ц з 1 га).

Урожай ріпаку (1,2 млн т) порівняно із 2015 р. скоротився на третину, що зумовлено насамперед зменшенням площі його збирання на 33,1%; середня врожайність склала 25,7 ц з 1 га (на 0,8% менше). Виробництво сої (4,3 млн т) зросло на

8,9% лише за рахунок збільшення середньої урожайності на 25,5% (зібрано по 23,1 ц з 1 га).

Господарствами всіх категорій зібрано 21,7 млн т картоплі (на 4,4% більше, ніж у 2015 р.), 9,4 млн т овочів (на 2,2% більше), 2,0 млн т плодоягідної продукції (на 6,8% менше), 376,8 тис. т винограду (на 2,4% менше).

Індекс продукції тваринництва у 2016 р. порівняно з 2015 р. становив 97,4%, у т. ч. у сільськогосподарських підприємствах – 97,8%, господарствах населення – 97,1%.

Господарствами всіх категорій реалізовано на забій 3,3 млн т худоби та птиці (у живій масі), що на 0,7% більше порівняно з 2015 р., вироблено 10,4 млн т молока (на 2,1% менше) та 15,1 млрд шт. яєць (на 9,9% менше). Частка господарств населення у загальному виробництві цих продуктів тваринництва у 2015 р. складала відповідно 38%, 74% та 47%.

Зарозрахунками на 1 січня 2017 р. поголів'я великої рогатої худоби становило 3,7 млн голів (на 2,0% менше, ніж на 1 січня 2016 р.), у т. ч. корів – 2,1 млн (на 2,7% менше), свиней – 6,7 млн (на 5,5% менше), овець і кіз – 1,3 млн (на 1,0% менше), птиці всіх видів – 202,4 млн голів (на 0,8% менше). Населенням утримувалось 67% загальної кількості великої рогатої худоби, у т. ч. корів – 77%, свиней – 47%, овець і кіз – 86%, птиці всіх видів – 45% [16]. У табл. 1 показна динаміка обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

Із табл. 1 можна зробити висновки, що обсяги виробництва продукції рослинництва з 2000 р. зростають за рахунок збільшення посівних площ та середньої врожайності разом із продукцією тваринництва.

Аграрна сфера є важливим сектором економіки України, але не зважаючи на це, чисельність зайнятих в цьому секторі економіки з кожним роком поступово зменшується. Така тенденція зумовлюється впливом низки чинників, а саме економічні, політичні, природні, соціальні, юридичні, психологічні та насамперед демографічні. Через те, що більшість аграрних виробників забезпечують роботою переважно сільських мешканців, проблема збільшення чисельності зайнятих селян є пріоритетним напрямом державної політики. зайнятості

Таблиця 1

Динаміка обсягів виробництва сільськогосподарської продукції (у постійних цінах 2010 року; млн. грн.)

Показники:	Роки:						
	1995	2000	2005	2010	2012	2014	2016
Продукція Рослинництва	67549,1	45791,0	55677,2	66812,7	82130,2	177707,9	185052,1
Продукція Тваринництва	31899,5	12206,5	17087,7	27276,3	30952,1	73719,3	69588,4

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики <http://www.ukrstat.gov.ua/>

селян повинна бути одним з пріоритетних напрямів державної політики. Так демографічна ситуація в сільській місцевості дуже складна, чисельність населення цих територій поступово скорочується. Протягом останніх 16 років чисельність сільського населення зменшилась на 2915,7 тис. осіб, що показано в табл. 2. Разом зі скороченням чисельності сільського населення скорочується і чисельність зайнятих у сільському господарстві, за аналогічний період чисельність зайнятих у сільському господарстві скоротилася на 1500,5 тис. осіб, що показано в табл. 3.

Так з вище викладеного можна зробити висновки, що, не зважаючи на зростання обсягів виробництва в аграрній сфері, чисельність зайнятих у цьому секторі економіки поступово зменшується.

Серед основних чинників низького рівня зайнятості в аграрній сфері можна виділити агрохолдингізацію сільськогосподарських виробників, витіснення трудомістких видів аграрної продукції, перехід на моно виробництво та використання надпотужної вузькопрофільної техніки [8]. Орієнтація агрохолдингів на експорт, збільшення обсягів вирощування швидкоокупних та менш трудомістких технічних культур, які у свою чергу виснажують землю, призводить не тільки до зростання вартості продовольства, недостатнього забезпечення ринку країни певними продуктами харчування, а і до вивільнення зайнятих у аграрній сфері та зниження їх доходів. Вони активно скорочують чисельність найманих працівників, чим знижують витрати на оплату праці [14]. Також традиційно низька заробітна плата робітників сільського господарства впливає чисельність зайнятих в аграрній сфері. Порівняно з іншими секторами економіки, зростання рівня заробітної плати у сільському господарстві значно відстає від середньої заробітної в інших галузях. Для прикладу, на кінець 2016 року найвищі розміри заробітної плати спостерігалися у працівників таких галузей, як: авіаційний транспорт та становить 24688 грн, фінансовій та страховій діяльності – 10227 грн, інформації та теле-

комунікації – 9530 грн, це в рази перевищує розмір заробітної плати у сфері сільського господарства, який складає 4195 грн, що є нижчим, ніж середній розмір заробітної плати загалом по всіх галузях – 5183 грн [10]. До чинників, що впливають на рівень зайнятості в аграрній сфері, також можна віднести сезонність сільськогосподарського виробництва. Більшість підприємств аграрної сфери спеціалізуються на вирощуванні зернових, соняшника і рапсу та мають сезонний характер роботи. Починаючи з кінця осені вони звільняють працівників – переважно трактористів, механізаторів, водіїв, підсобних робітників, слюсарів та навіть керівників низових виробничих ланок. В умовах відсутності можливостей альтернативної зайнятості у період міжсезоння більшість звільнених працівників реєструються в якості безробітних у центрах зайнятості, що значно підвищує рівень зареєстрованого безробіття.

Так агрохолдингізація, підвищення рівня механізації, перепрофілювання підприємств на вирощування зернових та технічних культур, виробництво яких у свою чергу не є трудомісткими, знецінення вартості праці та сезонність аграрного виробництва призводять до зменшення чисельності зайнятих у сільськогосподарському виробництві та аграрній сфері загалом.

Забезпечення зайнятості в аграрній сфері нашої держави неможливе лише за умов саморегуляції та дії ринкових механізмів. Регулювання зайнятості повинно базуватися на використанні новітніх технологій контролю та моніторингу соціально-економічного становища регіонів країни. Державі належить роль забезпечення взаємозв'язку між регулюючими і саморегулюючими функціями, які у свою чергу повинні впливати на рівень зайнятості населення через певні інститути.

Державна політика повинна бути направлена на забезпечення зайнятості в аграрній сфері, підтримку дрібних сільгоспвиробників, стимулювання агрохолдингів до збільшення частки фонду оплати праці найманим працівникам, збільшення обсягів

Таблиця 2

Динаміка чисельності сільського населення 2000–2016 рр.

Показник:	Роки:					
	2000	2005	2010	2012	2014	2016
Сільське населення (тис. осіб)	16091,2	15271,5	15271,5	14252,7	14089,6	13175,5

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики <http://www.ukrstat.gov.ua>

Таблиця 3

Динаміка чисельності зайнятих в сільському господарстві 2000–2016 рр.

Показники:	Роки:					
	2000	2005	2010	2012	2014	2016
Сільське, лісове та рибне господарство (тис. осіб)	4367,0	4005,5	3115,6	3308,5	3091,4	2866,5

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики <http://www.ukrstat.gov.ua>

виробництва трудомісткої продукції та тваринництва тощо.

Одним з напрямів вирішення проблеми зайнятості в аграрній сфері країни, може стати реалізація принципів органічного землеробства. Так з одного боку – це відмова від інтенсивних технологій вирощування, і як результат виробництво високо конкурентної екологічно чистої продукції, з другого боку – вирощування органічної продукції обумовлено більшою трудомісткістю виробничих процесів у порівнянні з інтенсивним типом сільськогосподарської діяльності. Також необхідно зазначити, що разом із позитивним впливом на чисельність зайнятих, органічне землеробство забезпечить населення екологічно чистими продуктами харчування, що у свою чергу, позитивно вплине на якість життя та здоров'я, сприятиме збільшенню прибутковості сільського господарства та посиленню експортного потенціалу української економіки.

Проведені дослідження виявили що зі 100 опитаних жителів м. Токмак та Токмацького району Запорізької області 19 виявили бажання харчуватися та придбати органічні продукти, насамперед картоплю. За даними FAOSTAT (FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS STATISTICS DIVISION) в Україні середня врожайність картоплі складає 13,1 т/га, а споживання – 136 кг на душу населення за рік. Для вирощування органічної картоплі в середньому потрібно задіяти 4 працівника на 5 га землі. Так, якщо чисельність населення досліджуваної території складає 56108 чол., то потреба в органічній картоплі буде 1449,9 т на рік. Для того, щоб виробити потрібну кількість органічної картоплі потрібно задіяти 110,7 га землі, що у свою чергу дасть роботу 88 працівникам у м. Токмак та Токмацькому районі. Для Запорізької області з населенням 1775044 осіб, це створить 2783 додаткових робочих місць, а для країни загалом понад 71 тис.

Ще одним напрямом забезпечення зайнятості в аграрній сфері може стати розвиток тваринницьких галузей. Це також дозволить збільшити кількість робочих місць, як органічне землеробство, і забезпечить цілорічну зайнятість населення аграрної сфери. Для прикладу, за річної потреби в яловичині населення України в 1,7 млн т виробляється лише 0,4 млн т цього виду м'яса. Норма споживання усіх видів м'яса на рік, для нашої країни, складає близько 82 кг на душу населення, частка яловичини складає 9,1 кг або 25,3% [11]. Проте, згідно медично-обґрунтованих норм споживання, вона повинна становити 36 кг на рік або 43,9%. Так річна норма споживання яловичини в країні повинна складати 1634,4 тис. т. Як що в середньому вага однієї голови ВРХ складатиме 0,98 т., з них 70% чистого м'яса, то для потреб країни потрібно 2724,0 тис. голів, для виробни-

цтва 17 голів потрібні 2 працівника. Так для виробництва потрібної кількості м'яса потрібно понад 320 тис. додаткових робочих місць.

Висновки з проведеного дослідження: На даний час в Україні існує тенденція до зниження чисельності зайнятих в аграрному виробництві, через низку причин, серед яких агрохолдингізація сільськогосподарських виробників, витіснення трудомістких видів аграрної продукції, знецінення вартості праці та сезонність аграрного виробництва перехід на моновиробництво та використання надпотужної вузькопрофільної техніки. Для вирішення проблем підвищення рівня зайнятості в аграрній сфері державна політика повинна бути спрямована підтримку дрібних сільгоспвиробників, стимулювання агрохолдингів до підвищення оплати праці найманим працівникам, збільшення обсягів виробництва трудомісткої продукції та тваринництва. Одним з напрямів вирішення проблеми зайнятості в аграрній сфері є принцип органічного землеробства, яке забезпечить понад 71 тис працівників роботою в масштабах всієї країни. Ще одним напрямом забезпечення зайнятості в аграрній сфері є розвиток тваринницьких галузей, що дозволить створити понад 320 тис. додаткових робочих місць кількість та забезпечить цілорічну зайнятість населення аграрної сфери.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі пов'язані із дослідженні формування замкнених циклів виробництва продовольчих товарів та створення виробництв, які засновані на переробці відходів сільського господарства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Артиш В. І. Виробництво органічної продукції в країнах Європейського Союзу / В. І. Артиш // Економіка АПК. – 2014. – № 2. – С. 93–96.
2. Бандур С. І. Розвиток соціально-трудоових відносин як передумова досягнення продуктивної зайнятості населення / С. І. Бандур // Ринок праці та зайнятість населення. – 2014. – № 1. – С. 8–13.
3. Богиня Д. Українське село вмирає: національна безпека / Д. Богиня, К. Якуба // Економіка України. – 2011. – № 4. – С. 56–66.
4. Булавка О. Г. Формування державної фінансової політики щодо забезпечення сталого розвитку сільських територій // Державна політика фінансової підтримки розвитку аграрного сектору АПК: монографія / за ред. М. Я. Дем'яненка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – С. 300–318.
5. Геєць В. М. Вихід з кризи / В. М. Геєць, А. А. Гриценко // Економіка України – 2013. – № 6. – С. 8–19.
6. Дієсперов В. С. Сталий сільський розвиток: проблеми становлення. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 216 с.
7. Дудар Т. Г. Розвиток органічного агровиробництва як основа забезпечення якості і безпечності сільськогосподарської продукції в Україні / Т. Г. Дудар, О. Т. Дудар // Науковий вісник Мукачівського держав-

ного університету. Сер.: Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 11–15.

8. Залізко В. Д. Вплив агрохолдингізації сільськогосподарських підприємств на соціально-економічний розвиток сільських територій / В. Д. Залізко // Економіка України – 2013. – № 6(619). – С. 71–78.

9. Ланченко Є. О. Аналіз інвестиційних процесів і зайнятості в аграрному секторі економіки / Є. О. Ланченко // Економіка АПК. – 2010. – № 6. – С. 81–86.

10. Моніторинг показників заробітної плати, Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] Режим доступу: // <http://www.msp.gov.ua>

11. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України. Статистичний збірник / За ред. Н. С. Власенко; відп. за вип. О. М. Прокопенко. – К.: Державна служба статистики, 2012. – 54 с.

12. Півторак М. В. Кластеризація як елемент інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору [Електронний ресурс] / М. В. Півторак // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_85.pdf

13. Півторак М. В. Проблеми зайнятості в аграрному секторі економіки України / М. В. Півторак // Інноваційна економіка. – 2013. – № 11. – С. 108–113.

14. Попова О. Л. Соціальні та екологічні параметри діяльності сільськогосподарських підприємств: диференціація за економічними класами / О. Л. Попова, Л. Л. Панкратова, М. Г. Бетлій // Економіка і прогнозування. – 04.2010. – С. 110–125.

15. Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: розпорядження КМУ від 17 жовтня 2013 р. № 806–р. // Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/806-2013-p

16. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

REFERENCES:

1. Artysh V.I. (2014) Vyrobnnytstvo orhanichnoi produktsii v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Production of organic products in the countries of the European Union] / V.I. Artysh // *Ekonomika APK*. – 2014. – № 2. – S. 93–96.

2. Bandur S.I. (2014) Rozvytok sotsialno-trudovykh vidnosyn yak peredumova dosiagnennia produktyvnoi zainiatosti naselennia [Development of social and labor relations as a prerequisite for the achievement of productive employment of the population] / S.I. Bandur // *Rynok pratsi ta zainiatist naselennia*. – 2014. – № 1. – S. 8–13.

3. Bohynia D. (2011) Ukrainske selo vmyraie: natsionalna bezpeka [Ukrainian Village Dies: National Security] / D. Bohynia, K. Yakuba // *Ekonomika Ukrainy*. – 2011. – N 4. – S. 56–66.

4. Bulavka O.H. (2011) Formuvannia derzhavnoi finansovoi polityky shchodo zabezpechennia staloho rozvytku silskykh terytorii // *Derzhavna polityka finansovoi pidtrymky rozvytku ahrarnoho sektoru APK [Formation of the state financial policy on ensuring sustainable development of rural territories]: monohrafiia / za red. M.Ya. Demianenka*. – K.: NNTs IAE, 2011. – S. 300–318.

5. Heiets V.M. (2013) Vykhid z kryzy [Out of crisis] / V.M. Heiets, A.A. Hrytsenko // *Ekonomika Ukrainy* – 2013. – No 6. – S. 8–19.

6. Diiesperov V.S. (2011) Stalyi silskyi rozvytok: problemy stanovlennia [Sustainable rural development: the problems of becoming]. – K.: NNTs IAE, 2011. – 216 s.

7. Dudar T.H. (2014) Rozvytok orhanichnoho ahrovyrobnytstva yak osnova zabezpechennia yakosti i bezpechnosti silskohospodarskoi produktsii v Ukraini [Development of organic agroproduction as a basis for ensuring the quality and safety of agricultural products in Ukraine] / T.H. Dudar, O.T. Dudar // *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu*. Ser.: *Ekonomika*. – 2014. – Vyp. 1. – S. 11–15.

8. Zalizko V.D. (2013) Vplyv ahrokholdynhizatsii silskohospodarskykh pidpriemstv na sotsialno-ekonomichni rozvytok silskykh terytorii [The Impact of Agricultural Holdings of Agricultural Enterprises on the Socio-Economic Development of Rural Territories] / V.D. Zalizko // *Ekonomika Ukrainy* – 2013. – No 6(619). – S. 71–78.

9. Lanchenko Y.O. (2010) Analiz investytsiinykh protsesiv i zainiatosti v ahrarnomu sektori ekonomiky [Analysis of investment processes and employment in the agrarian sector of the economy] / Y.O. Lanchenko // *Ekonomika APK*. – 2010. – No 6. – S. 81–86.

10. Monitorynh pokaznykiv zarobitnoi platy, Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Monitoring of Wage Indicators, Ministry of Social Policy of Ukraine] [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: // www.mlsp.gov.ua (accessed 18 October 2017).

11. Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naseleнням Ukrainy (2012). Statystychnyi zbirnyk [Balances and consumption of basic food products by the population of Ukraine] / Za red. N.S. Vlasenko; vidp. za vyp. O.M. Prokopenko. – K.: Derzhavna sluzhba statystyky, 2012. – 54 s.

12. Pivtorak M.V. (2014) Klasteryzatsiia yak element innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv ahrarnoho sektoru [Clustering as an element of innovative development of enterprises in the agrarian sector] [Elektronnyi resurs] / M.V. Pivtorak // *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsiia*. – 2014. – № 1. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_85.pdf (accessed 18 October 2017).

13. Pivtorak M.V. (2013) Problemy zainiatosti v ahrarnomu sektori ekonomiky Ukrainy [Problems of Employment in the Agrarian Sector of the Ukrainian Economy] / M.V. Pivtorak // *Innovatsiina ekonomika*. – 2013. – № 11. – S. 108–113.

14. Popova O.L. (2010) Sotsialni ta ekolohichni parametry diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv: dyferentsiatsiia za ekonomichnymy klasamy [Social and environmental parameters of agricultural enterprises: differentiation by economic classes] / O.L. Popova, L.L. Pankratova, M.H. Betlii // *Ekonomika i prohnozuvannia*. – 04.2010. – S. 110–125.

15. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky na period do 2020 roku: rozporiadzhennia KМУ vid 17 zhovtnia 2013 r. N 806–r. (2013) [On approval of the Strategy for the development of the agrarian sector of the economy for the period up to 2020: the CMU dated October 17, 2013 N 806-p.] // Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80-r> (accessed 18 October 2017).

16. Statystychna informatsiia [Statistical information] [Elektronnyi resurs] // Sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 18 October 2017).

Urivkova O.V.

Postgraduate Student,
Ukrainian State Employment Service Training Institute

ENSURING EMPLOYMENT IN THE AGRARIAN SECTOR

The article deals with the problem of employment in the agrarian sector of Ukraine. The development of the agrarian sector is a prerequisite for the economic growth of our country. Therefore, the problem of employment in this area is important. Indicators of employment and unemployment characterize the economic situation and determine the level of development of the economy of any country. The most obvious is the employment rate indicator, as it determines not only the degree of implementation of labour potential but also the social orientation of the state's economic policy, and is an important factor in improving solvency and welfare. The agrarian sector of Ukraine is the main place in the economy of the state. Due to the fact that most agricultural producers operate in rural areas, they provide a significant part of the rural population's work. The purpose of the study is to study employment in the agrarian sector. The article outlines principles and goals. The social and economic situation of rural territories as the main supplier of labour resources for agricultural enterprises is analysed. A comprehensive analysis of employment is carried out. The influence on employment of creation of large agricultural holdings, displacement of labour-intensive kinds of agrarian products, transition to mono production and the use of super-powerful narrow-profile equipment are considered. The deficiencies in the modern mechanism of employment regulation are revealed. The basic directions of the decision of problems of employment of the population in the agrarian sector are substantiated. In order to address the problems of raising the level of employment in the agrarian sector, state policy should aim at supporting small agricultural producers, stimulating agricultural holdings to raise wages for hired workers, and increasing volumes of labour-intensive products and livestock production.